

ПРЕДСТАВНИЦТВО АДВОКАТУРИ У ВИЩІЙ РАДІ ЮСТИЦІЇ

28 червня 1996 року була прийнята конституція України, в якій в статті 131 проголошено про те, що в Україні діє новий конституційний орган – вища рада юстиції і визначено її повноваження, склад та порядок утворення.

враховуючи специфічні повноваження та завдання вищої ради юстиції, її склад формується таким чином, щоб представники жодної з частин державної влади не мали вирішального голосу під час прийняття рішення щодо кандидата на посаду судді чи притягнення судді до відповідальності

для того, щоб наблизити спосіб формування вищої ради юстиції до європейських стандартів, необхідно у чинному законодавстві, насамперед в основному Законі України, визначити відповідні обмеження та застереження для суб'єктів формування цього органу. висування кандидатів і призначення членів вищої ради юстиції з'їздом адвокатів України здійснюється у такому ж порядку, як і з'їздом суддів України. делегати на з'їзд адвокатів України обираються на республіканській (автономної республіки крим), обласних, міських (міст Києва і Севастополя) конференціях адвокатів. участь у цих конференціях можуть брати не більше п'яти делегатів від кожного району або міста обласного підпорядкування, які обираються районними або міськими (міст обласного підпорядкування) конференціями адвокатів.

дії суб'єкта формування складу вищої ради юстиції по встановленню факту порушення присяги членом ради мають бути аналогічними дисциплінарному провадженню, оскільки їх результатом може бути притягнення члена ради до відповідальності у вигляді припинення його повноважень. враховуючи цю прогалину в Законі, вища рада юстиції у своєму регламенті, який поряд з конституцією України і Законом визначає організацію і порядок діяльності ради, передбачила, що наявність підстав для припинення повноважень члена ради у зв'язку з порушенням присяги чи скоєнням аморального вчинку встановлює на своєму засіданні

вища рада юстиції, про що приймає відповідне рішення. рішення про наявність таких підстав упродовж триденного терміну з дня його прийняття направляється суб'єкту формування складу ради і є підставою для розгляду останнім питання про припинення повноважень члена ради. Проте, як свідчить практика, суб'єкти формування складу ради реалізують право на звільнення призначених ними членів ради за порушення присяги на власний розсуд без проведення будь-якої перевірки, в результаті чого час від часу створюються умови для блокування роботи конституційного органу, відповідального за формування висококваліфікованого суддівського корпусу держави, та дискредитуються окремі його члени.

конституційний суд України встановив, «...що рішення про припинення повноважень члена вищої ради юстиції у разі порушення ним присяги або скоєння аморального вчинку приймається органом, що його призначив, і надання цьому органу вищою радою юстиції оцінки таких фактів та рішення про наявність підстав припинення повноважень Законом не визначено. разом з тим конституційний суд України зазначає, що при порушенні присяги членом вищої ради юстиції, який призначений відповідним органом, вища рада юстиції може надати цьому органу оцінку такого факту». Застосування суб'єктами формування складу вищої ради юстиції свого права щодо припинення повноважень призначених ними членів вищої ради юстиції у зв'язку з порушенням присяги вимагає чіткого врегулювання, оскільки відсутність у чинному законодавстві норм про ініціатора розгляду цього питання, суб'єкта встановлення факту порушення присяги членом ради, порядок встановлення такого факту дозволяють суб'єктам формування складу ради діяти на власний розсуд не завжди добросовісно. у зв'язку з цим можна говорити про тиск на членів конституційного органу.

суспільство не може таку надзвичайно важливу і відповідальну місію, як формування суддівського корпусу, довірити якійсь одній структурі чи корпорації або гілці влади і для забезпечення балансу, зваженості інтересів у такому органі вимагає включення у нього як суддів, так і вчених, прокурорів, адвокатів. адвокатів України представляють у вищій раді юстиції три члени, яких на альтернативній основі призначає з'їзд адвокатів України. в Законі визначено лише найзагальніші вимоги щодо призначення членів вищої ради юстиції від адвокатів. це дає широкі можливості для різного тлумачення як правомірності скликання з'їдів адвокатів для призначення членів вищої ради юстиції, так і легітимності та-

ких призначень. у цьому аспекті цікавою є нормативна (конституційна) визначеність питань формування вищих рад юстиції (магістратур) у інших країнах, зокрема з позиції представництва у цих органах, присутності у них саме представників адвокатської професії. як показує такий аналіз, в деяких країнах членство адвокатів у таких структурах є обов'язковим, в інших – альтернативним. але більшість з конституцій світу, визначаючи склад і призначення таких органів, передбачають входження у них представників від національної адвокатури.

так як адвокатура в Україні – це недержавний, самоврядний інститут, який є незалежним від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, то цілком обґрунтованою виглядає вимога щодо представництва у ній від адвокатури осіб, які мають безпосереднє відношення до адвокатської діяльності. окрім усунення порушення самостійності та самоврядності адвокатури – це також стане одним із кроків на шляху до попередження та уникнення конфлікту інтересів, що є характерним наслідком подібних явищ.

українська конституція, передбачивши у складі вищої ради юстиції трьох адвокатів забезпечує у такий спосіб додатковий важіль професійного контролю за формуванням суддівського корпусу і дотриманням суддями присяги.